

‘નિયમસાર’ કળશ-૨૧૧.

જયત્યનઘમાત્મતત્ત્વમિદમસ્તસંસારકં
મહામુનિગણાધિનાથહૃદયારવિન્દસ્થિતમ્ ।
વિમુક્તભવકારણં સ્ફુટિતશુદ્ધમેકાન્તતઃ
સદા નિજમહિમ્નિ લીનમપિ સદૃશાં ગોચરમ્ ॥૨૧૧॥

શ્લોકાર્થ :- ‘આ અનઘ (નિર્દોષ) આત્મતત્ત્વ...’ અનઘ એટલે નિર્દોષ. એમાં કોઈ પુણ્ય ને પાપ કે કોઈ ચીજ છે નહિ. એમાં સંસાર છે નહિ. નિર્દોષ આત્મતત્ત્વ. અનઘ એટલે નિર્દોષ ‘આત્મતત્ત્વ જયવંત છે—’ એ કાયમ છે. નવું થાય છે. લક્ષમાં લેનારને નવું લાગે. વસ્તુ તો અનાદિ અનાદિ સનાતન, નિત્યાનંદ પ્રભુ, નિર્દોષ આત્મતત્ત્વ આખું પડ્યું છે. કે જે ‘આત્મતત્ત્વ જયવંત છે—કે જેણે સંસારને અસ્ત કર્યો છે,...’ આહાહા...! એ ચૈતન્ય જે વસ્તુ, નિર્દોષ જે આત્મતત્ત્વ, એણે સંસારને અસ્ત કર્યો છે. સંસાર આથમી ગયો છે. પોતે ઊગ્યો છે, સંસારને આથમી દીધો છે. આહાહા...! એવા આત્માની દષ્ટિ કરો તો સમ્યગ્દર્શન થાય એમ કહેવું છે. આહાહા...! ધર્મની પહેલી સીઠી.

‘જેણે સંસારને અસ્ત કર્યો છે,...’ આહાહા...! ચૈતન્યજ્યોત ભગવાનઆત્મા દ્રવ્ય, જેમાં સંસારનું અસ્તિપણું છે જ નહિ. આહાહા...! ‘જે મહામુનિગણના...’ મહામુનિગણના ટોળા એના અધિનાથ. મહામુનિના ટોળા-ગણ, એના અધિનાથ ‘(-ગણધરોના) હૃદયારવિદ્ધમાં...’ આહાહા...! ગણધર જે ગૌતમ આદિ, એના હૃદયમાં. હૃદયારવિદ્ધ—હૃદયરૂપી કમળ. એમાં આત્મા સ્થિત છે. આહાહા...! એટલે એમ કહેવું છે કે જ્ઞાન જ્ઞાનમાં સ્થિત છે. એવો ભગવાનઆત્મા બીજે ક્યાંય જાતો નથી. આહાહા...! એ ‘હૃદયારવિદ્ધમાં સ્થિત છે,...’ આહાહા...!

‘જેણે ભવનું કારણ તજી દીધું છે,...’ વસ્તુસ્વરૂપ એવું છે કે ભવ તો નહિ પણ ભવના કારણ જેણે તજી દીધા છે. આહાહા...! જેમાં ભવ તો નથી. કેમકે ભવના કારણ જેમાં નથી. આહાહા...! એ તો મોક્ષના કારણરૂપ આખું તત્ત્વ પડ્યું છે. આહાહા...! હવે આ વાત કેમ બેસે? આ કરો... આ કરો... (એમ કહે) તો એને સમજાય. આ કહે, ભગવાન અંદર પર્યાય સિવાય આખું તત્ત્વ જે છે, સંસારનો જેણે અંત કરી દીધો છે. સંસાર તો જેમાં અસ્ત છે.

અને ભવનું કારણ. પહેલા સંસારને અસ્ત કર્યો છે કીધું. પછી કહ્યું 'ભવનું કારણ તજી દીધું છે,...' શું કીધું ઇ સમજાણું? પહેલું કહ્યું કે ભવનો જ અભાવ કર્યો. સ્વરૂપમાં સંસાર છે જ નહિ. બીજી રીતે કહ્યું કે સંસારના ભવના જે કારણો છે એ કારણ એનામાં નથી. કારણ ત્યજી દીધા છે. આહાહા...! આવો માર્ગ, લ્યો!

મુમુક્ષુ :- ... છે ને?

ઉત્તર :- ... મહા વસ્તુ છે. પરમ પરમાત્મા પોતે છે.

અંદર દ્રવ્ય સ્વભાવ વસ્તુસ્વરૂપ એવું છે કે જેમાં સંસારનો અસ્ત છે. સંસાર છે જ નહિ. આહાહા...! સંસાર નથી એને હવે સંસારનો નાશ કરવો એ રહેતું નથી એમ કહે છે. એ તો વસ્તુની દૃષ્ટિ અને અનુભવ થયો એટલે સંસાર છે જ નહિ. આહાહા...! પછી કહ્યું છે કે ગણધરોના હૃદયમાં છે. 'જેણે ભવનું કારણ તજી દીધું છે,...' આહાહા...! સ્વર્ગનું કારણ જે શુભભાવ... આહાહા...! ભવના કારણ તજી દીધા છે. જે ભાવે તીર્થકરગોત્ર બંધાય એ ભવનું કારણ છે એ એણે તજી દીધું છે. આહાહા...! આવો માર્ગ છે. અખંડાનંદ પ્રભુ ચૈતન્યતત્ત્વ આત્મતત્ત્વ છે. એમાં કહે છે કે, આહાહા...! 'ભવનું કારણ તજી દીધું છે,...' આહાહા...! ભવના કારણ હવે છોડવા નથી. તજી દીધા છે, એમાં છે જ નહિ. આહાહા...! વસ્તુ છે એમાં અનંત અનંતગુણ વસેલા છે. એમાં સંસારના કારણ અને સંસાર બે ચીજનો અભાવ છે. આહાહા...! એવું જે ભગવાન આત્મતત્ત્વ, એની દૃષ્ટિ કરવી.

'જે એકાંતે શુદ્ધ પ્રગટ થયું છે...' એકાંતે શુદ્ધ પ્રગટ થયું છે 'અર્થાત્ જે સર્વથા શુદ્ધપણે સ્પષ્ટ જણાય છે)...' આહાહા...! આવી ચીજ છે એની અંદર નજર કરવાથી, પર્યાયને તેના તરફ વાળવાથી એ સર્વથા શુદ્ધપણે સ્પષ્ટ જણાય છે. સર્વથા શુદ્ધપણે પ્રત્યક્ષ વેદનમાં આવે છે. આહાહા...! બહુ શ્લોક ઊંચો! એક શ્લોકે તો... આહાહા...! 'અર્થાત્ જે સર્વથા શુદ્ધપણે સ્પષ્ટ જણાય છે)...' છે? 'એકાંતે શુદ્ધ પ્રગટ થયું છે...' એનો અર્થ કર્યો. 'એકાંતે શુદ્ધ પ્રગટ થયું છે (અર્થાત્ જે સર્વથા શુદ્ધપણે સ્પષ્ટ જણાય છે)...' આહાહા...! આનંદ અને જ્ઞાન પ્રત્યક્ષપણે જણાય છે. આહાહા...! જેમાં સંસાર અને સંસારના કારણો તો છે જ નહિ પણ આ વસ્તુ છે એ સ્પષ્ટપણે જણાય છે. આહાહા...! પ્રત્યક્ષપણે વસ્તુ છે. એ પ્રત્યક્ષપણે જણાય છે. સર્વથા શુદ્ધપણે પ્રત્યક્ષ જણાય છે. આહાહા...! અશુદ્ધતાનો તો જેમાં અંશ પણ નથી. આવું જે આત્મતત્ત્વ અંદર, એની દૃષ્ટિ કરતાં, એનો આશ્રય કરતાં સમ્યગ્દર્શન થાય એ ધર્મનું પહેલું પગથિયું છે. આહાહા...! એ વિના ધર્મની શરૂઆત છે નહિ. બહારના લાભ વ્રત અને તપ ને ક્રિયા કર્યા કરે એ બધો સંસાર રખડવાનો (માર્ગ છે). આહાહા...!

'અને જે સદા (ટંકોટ્કીર્ણ ચૈતન્યસામાન્યરૂપ)...' એકરૂપ. જેનું રૂપ એકરૂપ (છે). પર્યાયમાં તો હિનાધિકતા થાય, વસ્તુ છે એમાં હિનાધિકતા નથી. એ તો સદા એકરૂપ છે. સદા ધ્રુવ નિત્ય એકરૂપ છે. આહાહા...! 'નિજ મહિમામાં લીન હોવા છતાં...' ખૂબી શું કીધી

છે? કે શાશ્વત સદા ચૈતન્યસામાન્ય હોવા છતાં 'સમ્યગ્દષ્ટિઓને ગોચર છે.' આહાહા...! સંસારની દશા નથી, સંસારના કારણો નથી અને સ્પષ્ટ પ્રગટ જણાય છે. એવો સદા ટંકોત્કીર્ણ એટલે શાશ્વત ચૈતન્યસામાન્યરૂપ એવો જે નિજ મહિમામાં લીન. એ તો સામાન્યસ્વરૂપ, ધ્રુવસ્વરૂપ, નિત્યસ્વરૂપ એમાં એ આત્મા લીન છે. આહાહા...! આવી વાત વાડામાં તો સાંભળવા મળે એવી નથી. એ તો સામાયિક કરો, પોષા કરો, પડિક્કમણા કરો. મિથ્યાદષ્ટિ. મિથ્યાત્વ સહિત સંસારમાં રખડવાનું છે, બાપુ! અરે...રે...! જેમાં, જે તત્ત્વમાં સંસાર નથી એને સંસારના ભાવથી લાભ થાય... આહાહા...! જેમાં સંસારના ભવના કારણો જ નથી એ ભવના કારણથી એને લાભ થાય એમ ત્રણકાળમાં બને નહિ. ઝીણું લાગે, ગૂઢ લાગે પણ વસ્તુ પરમસત્ય તો આ છે. અનંત તીર્થકરો, અનંત કેવળીઓ પરમાત્મા, આમ અનાદિકાળથી કહેતા આવ્યા છે. અનાદિકાળથી આમ કહેતા આવ્યા છે અને અત્યારે પણ ભગવાન એમ કહે છે. આહાહા...! અને ભવિષ્યમાં અનંતતીર્થકરો આમ જ કહેશે. 'એક હોય ત્રણકાળમાં પરમારથનો પંથ.' આહાહા...! શ્લોક પણ કેવો!

'નિજ મહિમામાં લીન હોવા છતાં...' આહાહા...! એ શું કહે છે? કે ધ્રુવ નિત્ય હોવા છતાં, સામાન્ય હોવા છતાં, એમ કહે છે. સામાન્ય હોવા છતાં 'નિજ મહિમામાં લીન હોવા છતાં...' એટલે સામાન્ય સામાન્યમાં જ લીન છે. આહાહા...! સામાન્ય એ સામાન્યમાં જ લીન છે. 'છતાં સમ્યગ્દષ્ટિઓને ગોચર છે.' આહાહા...! શું કીધું સમજાણું? સામાન્ય, જેમાં સંસાર નથી, સંસારના કારણ નથી, સ્પષ્ટ પ્રગટ વસ્તુ છે અને (જે)... આહાહા...! નિજ મહિમામાં સામાન્યસ્વરૂપે (લીન છે). સામાન્ય એટલે? વિશેષ નહિ. પર્યાયની વિશેષતા એમાં નથી. આહાહા...! એવું જે સામાન્ય એકરૂપ તત્ત્વ 'નિજ મહિમામાં લીન હોવા છતાં...' ખૂબી શું કહે છે? કે વસ્તુ સામાન્ય છે, નિજ મહિમામાં લીન છે 'છતાં સમ્યગ્દષ્ટિઓને ગોચર છે.' આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- ... ગોચર હોય ત્યારે કહેવાયને?

ઉત્તર :- પણ એ ગોચર સમ્યગ્દષ્ટિ કરે ત્યારે એને ખબર પડે ને? એ વિના આવું છે એમ જાણે કોણ? આમ તો કીધું, સામાન્ય છે. પોતાના સ્વરૂપમાં લીન છે એટલે સામાન્યમાં લીન છે. વિશેષમાં આવતો નથી. છતાં તે ચીજ સમ્યગ્દષ્ટિને ગોચર છે. આહાહા...! આવી વાત છે. લોકોને પછી લાગે (કે) 'સોનગઢ'ની વાત એકાંત છે. નિશ્ચય નિશ્ચય વાતું છે. બાપુ! નિશ્ચય એટલે સત્ય. સત્ય એટલે પરમસત્ય. પરમસત્ય તે આ છે. આહાહા...!

ખૂબી શું કરી છે આમાં? કે સંસાર અને સંસારનું કારણ, એના વિનાનું છે. બાકી છે શુદ્ધ સ્વરૂપ સામાન્ય. સામાન્યમાં સામાન્ય લીન છે. સામાન્ય છે એ સામાન્ય વિશેષ વિના, પર્યાય વિના, ભેદ વિના, સામાન્ય વસ્તુ તે ત્રિકાળ સામાન્યમાં લીન છે. છતાં સમ્યગ્દષ્ટિને ગોચર છે. એમ ત્યાં સુધી કહ્યું. આહાહા...! ભલે સામાન્ય સામાન્યમાં હો,

પણ સમ્યગ્દષ્ટિની પર્યાય વિશેષ, તે સામાન્યને જાણી લે છે, એમ કહે છે. આહાહા...! સમજાય છે કાંઈ? આ આવી વાત છે.

સમ્યગ્દર્શન-પ્રથમ ધર્મનું સોપાન-ધર્મનું પહેલું પગથિયું. આહાહા...! કહે છે, કે એ ભગવાન સામાન્યસ્વરૂપ છે, ધ્રુવ છે અને તે ધ્રુવમાં લીન છે, છતાં સમ્યગ્દષ્ટિ ત્યાં દષ્ટિ કરે તો તેને પ્રાપ્ત થાય છે. આહાહા...! સમજાય છે કાંઈ આમાં? ન્યાયથી, લૌકિકથી વાત કરી છે. ન્યાયનો માર્ગ, ન્યાયનો અર્થ નિ ધાતુ છે. ન્યાયમાં નિ ધાતુ છે. નિ ધાતુનો અર્થ એવો છે. જેવું સ્વરૂપ છે તેવું તે જ્ઞાનને લઈ જવું, દોરી જવું, એનું નામ ન્યાય. 'સજજનલાલજી' તમારા ન્યાય એ ન્યાય નહિ. કોર્ટના ન્યાય નહિ. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- પેલા લૌકિક છે, આ લોકોત્તર ન્યાય છે.

ઉત્તર :- એ લૌકિક બધા જૂઠા. આહાહા...!

શું વાત કરી? આહાહા...! જેમાં પ્રભુમાં સંસાર અને સંસારના કારણ નથી એટલે છેદવું રહ્યું નહિ. આહાહા...! અને જે સામાન્ય પોતાના સ્વરૂપમાં લીન છે એ કેમ જાણવામાં આવે? સામાન્ય છે એ પોતામાં લીન છે તોપણ સમ્યગ્દષ્ટિને જાણવામાં આવે છે. આહાહા...! આવો શ્લોક છે. ગજબ વાત છે. એક શ્લોકે તો ગજબ કરી નાખ્યો! આ તો જિનવાણી છે. સંતો, દિગંબર સંતો એટલે વીતરાગ. દિગંબર સંતો એટલે વીતરાગ. એ વીતરાગની આ વાણી છે. આહાહા...!

પ્રભુ! તારામાં રાગની ગંધ નથી ને. એટલે છોડવું એમ કેમ? કહે છે. તારે એ ઉપર લક્ષ ક્યાં કરવું છે? જે નથી એમાં લક્ષ કરવું ક્યાં? આહાહા...! જેમાં સંસાર અને સંસારના કારણ નથી. નથી તેના ઉપર તારે લક્ષ ક્યાં કરવું છે? આહાહા...! અને જે છે એ સામાન્યમાં લીન છે. એથી કોઈને એમ લાગે સામાન્યમાં લીન છે, સામાન્ય વિશેષમાં કેમ જણાય? તો કહે છે કે એ સમ્યગ્દષ્ટિ જીવ અંતર નજર કરતાં એને સામાન્ય ધ્રુવ જણાય છે. આહાહા...! આવી વાત છે, ભગવાન!

ચોર્યાશીના અવતાર... આહાહા...! કાલે કહ્યું નહોતું? ૬૬૩૩૬ એક અંતર્મુહૂર્તમાં નિગોદના ભવ કરે. જન્મે અને મરે. જન્મે અને મરે... જન્મે અને મરે. અંતર્મુહૂર્ત એટલે ૪૮ મિનિટ. આહાહા...! ૪૮ મિનિટમાં એ લીલ-ફૂગમાં અને આ લસણ અને ડુંગળીમાં અને કાંદામાં, મૂળાનો કાંદો. એના પાંદડા નહિ. પાંદડા પ્રત્યેક છે. એક કાંદો છે એની એક કટકીમાં અનંતા જીવ છે. આહાહા...! કહે છે, કે એવા જે જીવો છે... આહાહા...! એ અંદર જીવ છે એ પૂર્ણ શુદ્ધ ચૈતન્યઘન છે. છતાં ભૂલીને એક અંતર્મુહૂર્તમાં ૬૬ હજાર ભવ કરે. અર..ર..! એ જન્મ-મરણના દુઃખ બાપા! કેવા હશે? આહાહા...!

અહીં માતાના પેટમાંથી નીકળે તો ભીંસ થઈને પેટ દુઃખે. મહા પીડા થાય. જન્મ વખતે મહા પીડા થાય. અને જન્મ્યા પછી પાધરો પહેલો ઉંહકારો કરે. આંખ ઉઘાડે નહિ. જન્મ્યો

એટલે બાળક ઉંહકારો ઉં.. કરે. આંખ ઉઘાડે નહિ. પછી એની મા આવીને જુએ કે આ છોકરો છે કે... પછી વળી એને પંપાળે અને આમ કરે, પછી ઉંહકારો કરે, આમ કરે એમ કર્યા કરે. આહાહા..! મનુષ્યભવમાં એ તો સાધારણ દુઃખ છે. એ તો સાધારણ છે. અને નિગોદમાં તો અનંતુ દુઃખ છે. જેને પર્યાયમાં અક્ષરમાં અનંતમાં ભાગનો વિકાસ છે. આહાહા..!

જે જ્ઞાનમૂર્તિ પ્રભુ ભવસાગર રહિત સ્વરૂપ, પણ એની પર્યાયમાં, વિકાસમાં... વિકાસમાં તો અક્ષરના અનંતમાં ભાગનો વિકાસ છે. બાકી એનું સ્વરૂપ પૂર્ણ છે એ પૂર્ણ ભવ વિનાનું છે. આહાહા..! એમાં ૬૬ હજાર ભવ. અંતર્મુહૂર્તમાં શું હશે આ? આહાહા..! અંતર્મુહૂર્તમાં ૬૬૩૩૬. આહાહા..! એકવાર તો અંદર ઘા વાગવો જોઈએ ને. હૃદયમાં ઘા વાગવો જોઈએ કે આહાહા..! આવા ભવ પ્રભુ! તેં કર્યા અને જ્યાં સુધી હજી મિથ્યાત્વ નહિ ટાળે ત્યાં સુધી ભવભ્રમણ કરશે. આહાહા..!

તેથી અહીં કહે છે કે એ મિથ્યાત્વ-ક્ષિથ્યાત્વ તારામાં નથી. સાંભળને! આહાહા..! મિથ્યાત્વ એ સંસારનું કારણ છે. એ કારણ તારામાં નથી. એ તો પર્યાયમાં છે. આહાહા..! અને તે સામાન્યસ્વરૂપ છે અને એકરૂપ છે. એકરૂપ ખ્યાલમાં કેમ આવે? એમ કહે છે. જે સામાન્ય છે, ધ્રુવ છે, એકરૂપ છે, સદાય નિત્ય શાશ્વત છે એ અનુભવમાં કેમ આવે? એ સમ્યગ્દષ્ટિના અનુભવમાં આવે છે. આહાહા..! ભાષા તો સાદિ સમજાય એવું છે. નથી સમજાય એવું નથી. પણ વસ્તુ કડક છે, બાપુ! આહાહા..! ધર્મ કોઈ એવો વીતરાગ છે. વીતરાગ સિવાય ક્યાંય ધર્મ છે પણ નહિ. આહાહા..! આવું સ્વરૂપનું કથન પણ ક્યાં છે? દયા પાળો, વ્રત કરો, એકેન્દ્રિય, બે ઇન્દ્રિય, ત્રણેન્દ્રિય, જીવિયા વહરોવિયા તસ્સ મિચ્છામી દુક્કડમ. કાયોત્સર્ગ કરો. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- એ કાયોત્સર્ગ તો આપણે આવી ગયું.

આત્મા આનંદમૂર્તિ પૂર્ણાનંદ નિત્યાનંદમાં કાયાનો ઉત્સર્ગ જ છે. આ શરીરથી માંડીને બધી ચીજોનો પ્રભુમાં અભાવ જ છે. એટલે એને છોડવું એ કાંઈ છે નહિ. આહાહા..! એ વસ્તુ છે એમાં સ્થિર થવું, ધ્રુવ છે એમાં સ્થિર થવું, સામાન્ય છે એમાં વિશેષપણે રહેવું-થવું. આહાહા..! સામાન્ય વસ્તુ ત્રિકાળ એકરૂપ હોવા છતાં સમ્યગ્દષ્ટિની પર્યાય વિશેષ, એ વિશેષ તેને જાણી લે છે. આહાહા..! સમજાય છે કાંઈ?

‘સમ્યગ્દષ્ટિઓને ગોચર છે.’ એકવચન નથી લીધું. સમ્યગ્દષ્ટિઓને (એટલે) ઘણા સમ્યગ્દષ્ટિ જીવો છે એને એ ગમ્ય છે. આહાહા..! આવી ચીજ છે. ધીરેથી વસ્તુનું સ્વરૂપ શું છે (તે સમજવું). સર્વજ્ઞ પરમાત્મા ઇન્દ્રની હાજરીમાં, ગણધરોની હાજરીમાં જે વાણી નીકળી એ આ વાણી છે. આહાહા..! ‘કુંદકુંદાર્યાય’ ત્યાં ગયા હતા. સંવત્ ૪૮. આઠ દિ’ રહ્યા

હતા. ત્યાંથી આવ્યા અને પછી આ શાસ્ત્રમાં તો એમ કહ્યું, કે મેં મારી ભાવના માટે આ શાસ્ત્ર બનાવ્યું છે. આહાહા...! 'સમયસાર' અને 'પ્રવચનસાર'માં બીજી રીતે કહ્યું. ત્યાં તો આ હું કહીશ અને વર્ણવીશ એમ (કહ્યું). અને આમાં તો એમ કહ્યું, કે મેં મારી ભાવના... છેલ્લી ગાથા છે ને? મારી ભાવના માટે મેં તો આ બનાવ્યું છે. છેલ્લી છે. ૧૮૭ છેલ્લી ગાથા. આહાહા...! ૧૮૭.

'ણિયભાવણાણિમિત્તં' ૧૮૭. ગુજરાતીમાં પાનું-૩૭૧. 'ણિયભાવણાણિમિત્તં' મારી ભાવનાને કારણે. આહાહા...! 'કુંદકુંદાર્ય' એમ કહે છે. મારી ભાવનાને કારણે 'મણ કદં' મેં કર્યું. 'ણિમસારણામસુદં' 'નિયમસાર' નામ સૂત્ર 'ણચ્ચા જિણોવદેસં' વીતરાગના ઉપદેશને પૂર્વાપર અવિરોધ જાણીને. આહાહા...! વીતરાગ ત્રિલોકનાથ કેવળી પરમાત્માની વાણીને પૂર્વાપર વિરોધ રહિત જાણીને. 'ણચ્ચા' એટલે જાણીને. જિનોપદેશ. 'પૂર્વાપરદોષનિર્મુક્તમ્' પહેલા અને પછીમાં ક્યાંય વિરોધ નથી. પહેલા કાંઈક કહે અને પછી કાંઈક કહે (એમ નહિ). 'દોષ રહિત...' દોષનો વિરહ છે. દોષ એમાં છે નહિ. 'પૂર્વાપરદોષનિર્મુક્તમ્' આહાહા...! પોતે કહે છે કે મેં મારા માટે બનાવ્યું, લ્યો! આહાહા...!

મારે તો એમ કહેવું છે, 'કુંદકુંદાર્ય' જેવા એક ભવે મોક્ષ જનારા, ભગવાન પાસે ગયા, આઠ દિ' ત્યાં રહ્યા. એ એમ કહે, મેં મારા માટે 'નિયમસાર' બનાવ્યું છે, બાપા! આહાહા...! મેં તો મારી ભાવના માટે... આહાહા...! અનંત આનંદનો નાથ, એની ભાવના, એનો અનુભવ, એની પર્યાયમાં એનું બધું સર્વસ્વ આવે, એની પર્યાયમાં અંદર સર્વસ્વ આવે એને માટે મેં બનાવ્યું છે. આહાહા...!

ગાથા-૧૨૭

જસ્સ સંણિહિદો અપ્પા સંજમે ણિયમે તવે ।
 તસ્સ સામાઙ્ગં ઠાઙ્ગ ઇદિ કેવલિસાસણે ॥૧૨૭॥
 યસ્ય સન્નિહિતઃ આત્મા સંયમે નિયમે તપસિ ।
 તસ્ય સામાયિકં સ્થાયિ ઇતિ કેવલિશાસને ॥૧૨૭॥

અત્રાપ્યાત્મૈવોપાદેય ઇત્યુક્તઃ ।

યસ્ય યલુ બાહ્યપ્રપંચપરાહ્મુખસ્ય નિર્જિતાખિલેન્દ્રિયવ્યાપારસ્ય ભાવિજિનસ્ય પાપક્રિયાનિવૃત્તિરુપે બાહ્યસંયમે કાયવાહ્મનોગુપ્તિરુપસકલેન્દ્રિયવ્યાપારવર્જિતેઽભ્યન્તરાત્મનિ

પરિમિતકાલાચરણમાત્રે નિયમે પરમબ્રહ્મચિન્મયનિયતનિશ્ચયાન્તર્ગતાચારે સ્વરુપેઽવિચલસ્થિતિરુપે
વ્યવહારપ્રપંચિતપંચાચારે પંચમગતિહેતુભૂતે કેંચનભાવપ્રપંચપરિહીણે સકલદુરાચારનિવૃત્તિકારણે
પરમતપશ્ચરણે ચ પરમગુરુપ્રસાદાસાદિતનિરંજનનિજકારણપરમાત્મા સદા સન્નિહિત ઇતિ
કેવલિનાં શાસને તસ્ય પરદ્રવ્યપરાહ્મુખસ્ય પરમવીતરાગસમ્યગ્દૃષ્ટેર્વીતરાગચારિત્રભાજઃ
સામાયિકવ્રતં સ્થાયિ ભવતીતિ ।

સંયમ, નિયમ ને તપ વિષે આત્મા સમીપ છે જેહને,
સ્થાયી સામાયિક તેહને ભાષ્યું શ્રી કેવળીશાસને. ૧૨૭.

અન્વયાર્થ :- [યસ્ય] જેને [સંયમે] સંયમમાં, [નિયમે] નિયમમાં અને [તપસિ]
તપમાં [આત્મા] આત્મા [સન્નિહિતઃ] સમીપ છે, [તસ્ય] તેને [સામાયિકં] સામાયિક
[સ્થાયી] સ્થાયી છે [ઇતિ કેવલિશાસને] એમ કેવળીના શાસનમાં કહ્યું છે.

ટીકા :- અહીં (આ ગાથામાં) પણ આત્મા જ ઉપાદેય છે એમ કહ્યું છે.

બાહ્ય પ્રપંચથી પરાહ્મુખ અને સમસ્ત ઇન્દ્રિયવ્યાપારને જીતેલા એવા જે ભાવી જિનને
પાપક્રિયાની નિવૃત્તિરૂપ બાહ્યસંયમમાં, કાય-વચન-મનોગુપ્તિરૂપ, સમસ્ત ઇન્દ્રિયવ્યાપાર રહિત
અભ્યંતરસંયમમાં, માત્ર પરિમિત (મર્યાદિત) કાળના આચરણસ્વરૂપ નિયમમાં, નિજસ્વરૂપમાં
અવિચળ સ્થિતિરૂપ, ચિન્મય-પરમબ્રહ્મમાં નિયત (નિશ્ચય રહેલા) એવા નિશ્ચયઅંતર્ગતઆચારમાં
(અર્થાત્ નિશ્ચય-અભ્યંતર નિયમમાં), વ્યવહારથી પ્રપંચિત (જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપ-વીર્યાચારરૂપ)
પંચાચારમાં (અર્થાત્ વ્યવહાર-તપશ્ચરણમાં), તથા પંચમગતિના હેતુભૂત, કાંઈ પણ પરિગ્રહપ્રપંચથી
સર્વથા રહિત, સકળ દુરાચારની નિવૃત્તિના કારણભૂત એવા પરમ તપશ્ચરણમાં (-આ બધામાં)
પરમ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરાયેલો નિરંજન નિજ કારણપરમાત્મા સદા સમીપ છે (અર્થાત્
જે મુનિને સંયમમાં, નિયમમાં અને તપમાં નિજ કારણપરમાત્મા સદા નિકટ છે), તે
પરદ્રવ્યપરાહ્મુખ પરમવીતરાગ-સમ્યગ્દૃષ્ટિ વીતરાગચારિત્રવંતને સામાયિકવ્રત સ્થાયી છે એમ
કેવળીઓના શાસનમાં કહ્યું છે.

ગાથા-૧૨૭ ઉપર પ્રવચન

૧૨૭-ગાથા.

જસ્સ સંણિહિદો અપ્પા સંજમે ણિયમે તવે ।

તસ્સ સામાઙ્ગં ઠાઈ ઇદિ કેવલિસાસણે ।।૧૨૭।।

* પ્રપંચિત = દર્શાવવામાં આવેલા; વિસ્તાર પામેલા.

સંયમ, નિયમ ને તપ વિષે આત્મા સમીપ છે જેહને,
સ્થાયી સમાયિક તેહને ભાખ્યું શ્રી કેવળીશાસને. ૧૨૭.

આહાહા...! અલૌકિક વાતું છે.

ટીકા :- ‘અહીં (આ ગાથામાં) પણ આત્મા જ ઉપાદેય છે એમ કહ્યું છે.’ આત્મા જ ઉપાદેય છે. પર્યાય નહિ, વ્યવહાર નહિ, નિમિત્ત નહિ, કાંઈ નહિ. આહાહા...! એ આત્મા ઉપાદેય છે એ જ સમ્યગ્દર્શન છે. આહાહા...! ‘(આ ગાથામાં) પણ આત્મા જ ઉપાદેય છે એમ કહ્યું છે.’

‘બાહ્ય પ્રપંચથી પરાઙ્મુખ...’ આહાહા...! ‘અને સમસ્ત ઇન્દ્રિયવ્યાપારને જીતેલા...’ સમસ્ત ઇન્દ્રિય વિષયને જીતેલા. ‘એવા જે ભાવિ જિન...’ આહાહા...! ભવિષ્યમાં તીર્થંકર થવા લાયક. આહાહા...! ભાવી જિન. કળશમાં પણ પછી આવે છે. ભાઈ! ભાવિ તીર્થાધિનાથ. પછી ૨૧૨મો કળશ આવે છે ને? એમાં છેલ્લે શબ્દ છે ભાવિ તીર્થાધિનાથ. ધ્વનિ તો એવો ઉઠતો હોય જાણે કે આ ભવિષ્યમાં તીર્થંકર થવાના હશે. એવી ધ્વનિ ઊઠે છે. એક ભક્ત્તાંમરમાં એવી ધ્વનિ આવે છે. ભક્ત્તાંમર છે એમાં એવી ધ્વનિ આવે છે. જાણે ભવિષ્યમાં તીર્થંકર થવાના હોય. આહાહા...!

‘એવા જે ભાવિ જિનને...’ ભવિષ્યમાં પરમાત્મા થવાના, ભવિષ્યમાં કેવળજ્ઞાન થવાનું. એવા જીવને ‘પાપક્રિયાની નિવૃત્તિરૂપ બાહ્યસંયમમાં,...’ પાપક્રિયાની નિવૃત્તિરૂપ બાહ્યસંયમ હોય છતાં અંદર આત્મા સમીપ છે. એ ક્રિયા સમીપ નથી. આત્મા આનંદસ્વરૂપ છે એ સમીપમાં વર્તે છે. આહાહા...! ‘પાપક્રિયાની નિવૃત્તિરૂપ બાહ્યસંયમમાં, કાય-વચન-મનોગુપ્તિરૂપ,...’ એના વચનમાં પણ ‘સમસ્ત ઇન્દ્રિયવ્યાપાર રહિત અભ્યંતરસંયમમાં,...’ આહાહા...! અંતરના અભ્યંતર સંયમમાં આનંદસ્વરૂપમાં સમ્યક્ પ્રકારે યમ, સંયમ. યમ એટલે લીનતા થવી. આહાહા...! એવા સંયમમાં પણ ‘માત્ર પરિમિત (મર્યાદિત) કાળના આચરણસ્વરૂપ નિયમમાં,...’ આહાહા...! ભલે મુનિ કોઈ પરિમિત કરે. બપોરે આહાર કરે, પ્રત્યાખ્યાન કરે, ... એવા મર્યાદિતકાળના આચરણ નિયમમાં ‘નિજસ્વરૂપમાં અવિચળ સ્થિતિરૂપ,...’ આહાહા...! તે દરેકમાં પણ ‘નિજસ્વરૂપમાં અવિચળ સ્થિતિરૂપ,...’ આહાહા...! એ ક્રિયાના કાળમાં પણ નિજ સ્વરૂપમાં સ્થિતિરૂપ. આહાહા...!

‘ચિન્મય-પરમબ્રહ્મમાં નિયત...’ જ્ઞાનમય એવો જે પરમબ્રહ્મ ભગવાન. એમાં ‘(નિશ્ચય રહેલા).’ આહાહા...! ‘એવા નિશ્ચયઅંતર્ગત આચારમાં...’ ઓલું બહારનું લીધું હતું. આ અંદરનું લીધું. ‘એવા નિશ્ચયઅંતર્ગત આચારમાં (અર્થાત્ નિશ્ચય-અભ્યંતર નિયમમાં),...’ આત્મા વસે છે એમ કહેવું છે. આત્મા સમીપ છે. બધામાં નજીક છે. સામે પડ્યો છે. આહાહા...! ગમે તે ક્રિયા થતી હોય છતાં ભગવાન તો આમ સમીપે પડ્યો છે. નજરું ત્યાં નથી. નજરું

અહીં છે એમ કહે છે. આહાહા..! એ બાહ્યક્રિયા કે અભ્યંતરક્રિયા, એના ઉપર નજર નથી. એ વર્તે છે પણ એનામાં પ્રભુ સમીપ વર્તે છે. પોતાનો આત્મા ભગવાન સામાન્ય ધ્રુવસ્વરૂપ સમીપમાં, દરેકમાં સમીપમાં વર્તે છે. આહાહા..! આવો ઉપદેશ છે, લ્યો!

‘વ્યવહારથી પ્રપંચિત...’ આહાહા..! વ્યવહારથી જે વર્ણવેલો ‘(જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપ-વીર્યાચારરૂપ)...’ વ્યવહાર. વ્યવહારથી વર્ણન હોય ને. જ્ઞાનનું, દર્શનનું, ચારિત્રનું. એવા ‘પંચાચારમાં...’ આહાહા..! પણ ભગવાન સમીપ વર્તે છે, કહે છે. પંચાચાર છે એ તો વિકલ્પ છે પણ એના સમીપમાં પ્રભુ વર્તે છે. આહાહા..! સમ્યગ્દષ્ટિને એવી ક્રિયા વખતના કાળમાં પણ દષ્ટિમાં એ પ્રભુ તરવરે છે. દષ્ટિમાં એ ક્રિયા તરવરતી નથી. આહાહા..! એ ક્રિયા આદિને જાણે પણ સમીપમાં વર્તનારો પ્રભુ એના ઉપર એની દષ્ટિ છે. આહાહા..! ‘વ્યવહારથી પ્રપંચિત (જ્ઞાન-દર્શન...)’ પ્રપંચિત, જોયું! ‘દર્શાવવામાં આવેલા; વિસ્તાર પામેલા.’ જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, વીર્યાચાર, તપાચાર. આહાહા..!

‘તથા પંચમગતિના હેતુભૂત, કાંઈપણ પરિગ્રહપ્રપંચથી સર્વથા રહિત,...’ પંચમગતિના હેતુભૂત કાંઈપણ પરિગ્રહપ્રપંચથી સર્વથા રહિત. આહાહા..! એક કપડાનો કટકો પણ મુનિને હોય નહિ. કપડાનો કટકો રાખીને મુનિ માને તો નિગોદમાં જવાના. આહાહા..! ‘અષ્ટપાહુડ’માં એ પાઠ છે. આ તો કપડાના ઢગલા રાખે. ચાલે મોટા ટોપલા બાંધે. અમે નિર્ગ્રંથ છીએ, અમે મુનિ છીએ (એમ માને). બહુ ફેર, ભગવાન! બહુ ફેર. આહાહા..! ‘મોક્ષપાહુડ’ની ૧૬મી ગાથામાં એમ કહે છે, એક વસ્ત્રનો કટકો પણ રાખીને મુનિપણું માને, મનાવે એ નિગોદમાં જશે.

મુમુક્ષુ :- તલના ફોતરા જેટલી, તલતુષ.

ઉત્તર :- સાચી વાત છે. તલતુષ માત્ર ફોતરું રાખે તો પણ એમ છે. તલતુષનું ફોતરું જેટલું પણ રાખે... સમજાય છે?

એ ‘સૂત્રપાહુડ’માં છે. ‘મોક્ષપાહુડ’માં તો ‘પરદવાદો દુર્ગઈ’ (છે). પરદ્રવ્યથી તો દુર્ગતિ થશે. વીતરાગ કહે છે કે તું મારી સામું જોઈશ તો તને રાગ થશે, વિકાર થશે, દુર્ગતિ થશે. આહાહા..! એ તો વીતરાગ એમ કહે. ઓલું ‘સૂત્રપાહુડ’માં છે. ‘મોક્ષપાહુડ’માં એ છે. ‘સૂત્રપાહુડ’ની ૧૮મી ગાથા. ‘જહજાયરૂવસરિયો’ જન્મ માતાએ કર્યો એનાથી વિશેષ ‘તિલતુસમિત્તં’ તલના તુષમાત્ર ‘ળ ગિહદિ હત્તેસુ’ જે વસ્ત્રનો કટકો હાથથી ગ્રહણ કરે. ‘જહ લેઙ્ગ ઝપ્પબહુયં’ થોડું કે ઘણું ગ્રહણ કરે. ‘તત્તો પુણ જાઙ્ગ ણિગ્ગોદમ્’ આહાહા..! એ વસ્ત્ર રાખીને મુનિપણું માને, મનાવે અને માનતાને રૂડું જાણે એ બધા નિગોદગામી છે. ગજબ વાત છે. છે? ‘સૂત્રપાહુડ’ની ૧૮મી ગાથા. ‘તિલતુસમિત્તં ણ ગિહદિ’ તલના ફોતરા જેટલું પણ ન ગ્રહે. જો ગ્રહે તો નિગોદમાં જશે. મુનિપણું કોને કહે? આહાહા..! અલૌકિક દશા છે!

‘પંચમગતિના હેતુભૂત, કાંઈપણ પરિગ્રહપ્રપંચથી સર્વથા રહિત, સકળ દુરાચારની નિવૃત્તિના કારણભૂત એવા પરમ તપશ્ચરણમાં...’ આહાહા...! આત્માના આનંદનું ઉગ્રપણું પ્રગટવું એ તપસ્યા. આહાહા...! અતીન્દ્રિય આનંદમાં રમવું એ ચારિત્ર અને એમાંથી ઉગ્ર પુરુષાર્થ કરવો તેનું નામ તપ. આ બધા તપ કરે છે એ તો બધી લાંઘણું છે. એમાંથી રખડવાનો સંસાર વધશે. આહાહા...! બહુ દુનિયાથી આખો ફેર છે. ‘દુરાચારની નિવૃત્તિના કારણભૂત એવા પરમ તપશ્ચરણમાં (—આ બધામાં) પરમ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરાયેલો...’ આહાહા...! એટલું મૂક્યું. પરમગુરુએ કહેલું. એ સિવાય કોઈ એ વસ્તુને કહી નહિ શકે. આહાહા...!

‘પરમ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરાયેલો...’ એટલું નિમિત્ત મૂક્યું. એનાથી મળ્યું. એણે કહ્યું છે કે આ, આ આત્મા. ધ્રુવ તે આત્મા ત્યાં ધ્યાન (આપ). પરમગુરુ પાછા લીધા છે. એકલા અજ્ઞાની ગુરુ નહિ. આહાહા...! ‘પરમ ગુરુના પ્રસાદથી...’ એના પ્રસાદથી કીધું, જોયું? આહાહા...! એ તો પાંચમી ગાથામાં કહ્યું. ચાર બોલ. આગમ સેવાથી, ગુરુની સેવાથી. ચાર બોલ કહ્યા છે. નિમિત્તથી કથન કરે ને. આવી વાત સંભળાવનારા કોણ હોય? એ પરમગુરુ સંત હોય. નગ્ન દ્વિગંબર મુનિ, એ આવી વાત સંભળાવવાને લાયક છે. આહાહા...! એની પાસેથી આવું સાંભળવા મળે. આહાહા...! લુગડાના પોટલા રાખે એની પાસેથી સાંભળવાનું મળે નહિ. ઉંધું સાંભળવાનું મળે. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- લુગડા તો પરદ્રવ્ય છે, એ શું હેરાન કરે?

ઉત્તર :- હેરાન લુગડું ક્યાં કરે છે? લુગડા પ્રત્યેનો મમત્વભાવ તે હેરાન કરે છે. લુગડું તો જડ છે. જડ તો આત્માને અડતું પણ નથી. પણ એ કપડા મારા છે એમ કરીને ઓઢે અને રાખે એ નિગોદમાં જશે. લસણ ને ડુંગળીમાં અવતરવાના. આહાહા...! આવી વાતું છે.

મુમુક્ષુ :- ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ની શિક્ષા મોટી.

ઉત્તર :- શિક્ષા મોટી નથી. જેવું સ્વરૂપ છે એમ કહ્યું છે. શિક્ષા મોટી તો અધિકપણું કહ્યું. આ (તો) જેવું છે તેવું કહ્યું. કેમ? કે વસ્ત્રનો એક કટકો પણ રાખે તો નવે તત્ત્વની ભૂલ થાય છે. ઝીણી વાત છે, પ્રભુ! એક તો જીવની, મુનિની જે દશા છે, તે દશામાં વસ્ત્રનો રાગ હોય નહિ. વસ્ત્ર લેવાનો રાગ હોય નહિ. રાગનું એને જ્ઞાન નથી. તેમ વસ્ત્રનો સંયોગ એને ન હોય. તો સંયોગ એ અજીવનું જ્ઞાન નથી. એ વખતે સંવરની દશા, રાગ અને વસ્ત્રથી રાગ આવ્યો, એમાં જે સંવરની દશા જોઈએ તે નથી. એ સંવરદશાની ભૂલ છે, નિર્જરાતત્ત્વની ભૂલ છે. નવેય તત્ત્વની ભૂલ છે. આહાહા...! એવી વાત છે, ભાઈ! આ વાત તો ઘણીવાર કહેવાય ગઈ છે.

વસ્તુસ્વરૂપ છે એનાથી વસ્ત્રનો ટુકડો મુનિની દશા, એ ટુકડાની જે મમતા છે એ રાગ છે એને મુનિપણું હોય નહિ. છતાં એ રાગ છે અને મુનિપણું મનાવે છે અને સંયોગ

પણ એને એવો હોય નહિ. રાગ હોય નહિ, તો કપડાનો સંયોગ પણ હોય નહિ. છતાં સંયોગના પોટલા રાખે અને મુનિપણું મનાવે. આહાહા...! ઝીણી વાત છે, ભાઈ! અને જીવની દશા જેટલી જોઈએ તેટલી તેમાં નથી. છતાં એ મુનિપણાની દશા માને છે. સંવર નિર્જરાની ભૂલ છે, પુણ્ય-પાપની ભૂલ છે, અજીવની ભૂલ છે. અજીવ એટલો સંયોગે ન હોય, મુનિને અજીવનો, કપડાનો સંયોગ ન હોય એને સંયોગ માને છે એ અજીવતત્ત્વની ભૂલ છે. આહાહા...! વાડાવાળાને તો આકરું લાગે એવું છે. સ્થાનકવાસી અને શ્વેતાંબર બેય... અહીં તો વસ્ત્ર રાખે એ નિગોદગામી છે એમ કહ્યું છે. આહાહા...! આકરું પડે, બાપુ! શું થાય? વીતરાગ ત્રિલોકનાથ તીર્થંકરની વાણી છે. દિવ્યધ્વનિ એ છે. કોઈએ સાંભળી ન હોય એટલે એમ લાગે. આહાહા...!

મુમુક્ષુ :- સ્થવિરકલ્પી અને જિન કલ્પીના ભેદ શું કામ કીધા?

ઉત્તર :- એ ભેદ... એ વિકલ્પ. જિનકલ્પી એકલા રહે. સ્થવિરકલ્પી સાધુ સાથે રહે એટલે. બસ. બીજું કાંઈ નગ્નપણામાં બીજામાં કાંઈ ફેર નહિ. જિનકલ્પી એકલા જંગલમાં રહે. અને સ્થવિરકલ્પી છે એ સાધુની સાથે રહે. નગ્નપણું દિગંબર મુનિ. એક વસ્ત્રનો ટુકડો પણ નહિ, પાત્રનો ટુકડો નહિ. વસ્ત્ર અને પાત્ર બેય નહિ. આહાહા...! એક મોરપીંછી અને કમંડળ હોય. આહાહા...! આવી મુનિની દશા, એનાથી વિપરીત માને તો મિથ્યાત્વ છે. અને મિથ્યાત્વ છે એ નિગોદમાં જવાના છે. આહાહા...! અહીં તો ખુલ્લી રીતે વાત મૂકી છે. કાંઈ ગુપ્ત રાખી નથી. શાસ્ત્રમાં પાઠ છે. બતાવ્યો ને? સૂત્રમાં 'સૂત્રપાહુડ'ની ૧૮મી ગાથા. આહાહા...! હજી તો વાડામાં ક્યો વાડો સાચો એની પણ ખબર નથી એને તત્ત્વ અંદર શું છે એની તો ખબર જ ક્યાં છે? આહાહા...!

'પરમ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરાયેલો...' એટલે શું કહે છે? પરમ ગુરુ એમ કહે છે, કે સંસાર તારામાં નથી, ક્રિયાકાંડ એ તારામાં નથી, તું એનાથી તદ્દન જુદો છો. વ્યવહારના આચાર જેટલા છે એ પણ તારામાં નથી. આહાહા...! જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર. 'સકળ દુરાચારની નિવૃત્તિના કારણભૂત...' ઓહોહો...! એ શુભભાવ પણ દુરાચારની નિવૃત્તિ છે. આહાહા...! શુભભાવ, અશુભભાવ બેય એક જાત છે. બેય ઝેર છે, બેય બંધના કારણ છે. આહાહા...! 'એવા પરમ તપશ્ચરણમાં (-આ બધામાં) પરમ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરાયેલો...' આવી બધી જે ક્રિયા કીધી એમાં 'નિરંજન નિજ કારણપરમાત્મા સદા સમીપ છે...' એ ક્રિયાના વિકલ્પ વખતે પણ ભગવાન અંદર ચૈતન્ય નિર્મળાનંદ નજીક (વર્તે છે) ત્યાં દષ્ટિ છે. આહાહા...!

ત્યારે વસ્ત્ર રાખીને સાધુપણું માને એ બધા ખોટા? વસ્ત્ર ને પાત્ર. આહાહા...! ખોટા તે ખોટા કેવા? મિથ્યાદષ્ટિ. મિથ્યાદષ્ટિ છે. આહાહા...! આવો માર્ગ છે. એને દુઃખ થાય એ કાંઈ કોઈ ઇચ્છે? પણ વિપરીત માન્યતાનું ફળ દુઃખ છે, બાપુ! વિપરીત માન્યતાનું ફળ

નરક અને નિગોદ છે. એ કોઈ નરક અને નિગોદમાં જાય એ કાંઈ જ્ઞાની ઇચ્છે? બધા આત્માઓ ભગવાન થાવ. આહાહા...! અપવિત્રતાને છોડી દ્યો. પવિત્ર પ્રભુ છે તેને ગ્રહણ કરી લ્યો. બધા પરમાત્મા થાવ. જ્ઞાની તો અવાયમાં એમ વિચારે છે. આહાહા...! એમ નહિ કે મારા વિરોધી છે એ નરકમાં જાવ, નિગોદમાં જાવ. આહાહા...! એ તો સ્વરૂપ જણાવ્યું. કે આવો ભાવ હોય એ આમ થાય. પણ બધા આત્માઓ પવિત્ર થાઓ અને અપવિત્રતાની જૂઠી વાત છોડી દ્યો. આહાહા...! આકરું પડે.

ઉપર આ બધી જે વાત કરી ને માથે? કે એક તો પ્રપંચથી પરાડ્મુખ, ઇન્દ્રિય વેપારને જિતેલો, ભાવી જિનને પાપક્રિયાની બાહ્ય સંયમ. એમાં પણ આત્મા છે એમ કહ્યું. એની સમીપમાં આત્મા વર્તે છે. ‘કાય-વચન-મનોગુપ્તિરૂપ, સમસ્ત ઇન્દ્રિયવ્યાપાર રહિત અભ્યંતરસંયમમાં,...’ નજીક આત્મા વર્તે છે. ‘માત્ર પરિમિત (મર્યાદિત) કાળના આચરણ...’ બે ઘડી, બે ચાર દિ’ અમુક ન ખાવું એવી પ્રતિજ્ઞા હોય. એમાં પણ આત્મા નજીક હોવો જોઈએ. આહાહા...! ‘નિજસ્વરૂપમાં અવિચળ સ્થિતિરૂપ,...’ એમાં પણ આત્મા. ‘ચિન્મય-પરમબ્રહ્મમાં નિયત (નિશ્ચળ રહેલા)...’ જ્ઞાનમય પરમબ્રહ્મમાં નિયત ‘એવા નિશ્ચયઅંતર્ગતઆચારમાં (અર્થાત્ નિશ્ચય-અભ્યંતર નિયમમાં),...’ પણ ભગવાનઆત્મા નજીક અને ‘વ્યવહારથી પ્રપંચિત...’માં પણ ભગવાનઆત્મા નજીક છે. આહાહા...! વ્યવહાર હોય ખરો. પણ નિશ્ચયમાં, જ્ઞાનાનંદમાં એનો આદર હોય છે. વ્યવહારનો આદર હોતો નથી. આહાહા...!

આ બધી જે વાત કરી, એમાં પરમાત્મા નજીક વર્તે છે. એટલે દરેક સમયમાં જે ક્રિયા થાય, તેમાં આત્મા ઉપર નજર છે. આત્મા ઉપર નજર અને આત્મા સમીપ છે. એ ક્રિયા સમીપ નહિ. આહાહા...! અને પરમગુરુએ કહેલું એ. આહાહા...! જૈન પરમેશ્વરના પંથના જે ગુરુ, એ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરેલા. બીજા ગુરુ જે કાંઈકનું કાંઈ કુગુરુએ કીધું હોય એનાથી તો અજ્ઞાન મળે. આહાહા...!

‘પરમ ગુરુના પ્રસાદથી પ્રાપ્ત કરાયેલો નિરંજન નિજ કારણપરમાત્મા...’ આહાહા...! ‘સદા સમીપ છે...’ આ લેવું છે. આ બધા જેટલા કીધા એ બધામાં ભગવાનઆત્મા મુખ્ય છે. આનંદકંદપ્રભુ મુખ્ય છે. એ રાગ ભલે હો. પંચાચારનો રાગ હોય કે નિવૃત્તિનો હોય. છતાં અંદર ભગવાન શુદ્ધ ચૈતન્ય છે, એ એનામાં સમીપમાં છે. ત્યાં તેનો આદર છે. ઓલી ક્રિયા આદિનો આદર નથી. વ્યવહાર વચ્ચે આવે. પૂર્ણ વીતરાગ ન હોય એને વ્યવહાર-રાગ આવે. પણ એનો આદર નથી. આદર તો ભગવાન ત્રિલોકનાથ ચૈતન્યમૂર્તિ આનંદઘન, એનો આદર છે. આહાહા...! આવો ઉપદેશ કઈ જાતનો!? એકેન્દ્રિયા, બેઈન્દ્રિયા, ત્રણેન્દ્રિયા તો કાંઈ આવતું નથી. તત્સુત્રી કરણેન અપ્પાણં ઓસરે. લોગસ્સમાં વિહુયરયમલા અરે...! પ્રભુ! એ તો બધા પાપ છે. એ પાપ બધા રાગનું કારણ છે. આહાહા...!

તે કહ્યું ને? પાઠ પણ ક્યાં સરખા છે? ‘લીંબડી’માં શેઠિયાનો મોટો અપાસરો છે. અને વિશ્વાશ્રીમાળીનો અહીં સંઘવીનો. સંઘવીનો અપાશ્રય. દશા અને વિશ્વા બેને વિરોધ ચાલે. એમાં દશાશ્રીમાળી બાઈ સામાયિક કરતી હતી. વાંચતી’તી ઘડિયા આદિ. એમાં આ પાઠ આવ્યો. એમાં વિહા રોઈ મળ્યા એમ બોલી. ‘લોગસ્સ’ આવ્યું ત્યાં એમાં વિહા રોઈ મળ્યા. ઓલા કહે પણ આપણું અહીં ક્યાં આવ્યું આમાં? આપણી તકરાર ‘લોગસ્સ’માં ક્યાં આવી? ‘લોગસ્સ’માં છે વિહુઈરઈમળા. વિશેષે, હુઈ-ટાળ્યા છે કર્મરૂપી રજ અને રાગરૂપી મેલ. એ વિહુઈરઈમળાનો અર્થ છે. એ ડોશી સામાયિકમાં બોલી, વિહા રોઈ મળ્યા. આહાહા...! આવું અર...ર...! ગજબ છે ને કોઈ! આવું જ ચાલે છે એમ ને એમ પોગલ. અને નમોત્યુણંમાં આવે છે. દીવોતાણં, સરણગઈપઈઠ્ઠા. નમોત્યુણં અરિહંતાણંમાં. એમાં એ બાઈ બોલી નમોત્યુણં, દિવા ટાણે સંઘવી પીટ્યા. દીવોતાણં સરણગઈપઈઠ્ઠા. આહાહા...! અરે...રે...! આટલા અર્થની ખબર ન મળે. હવે એને આ આત્મા આવો અને આ આત્મા આવો કઈ રીતે બેસે?

‘(અર્થાત્ જે મુનિને સંયમમાં, નિયમમાં અને તપમાં નિજ કારણપરમાત્મા સદા નિકટ છે), તે પરદ્રવ્યપરાહ્મુખ...’ મુનિ પરદ્રવ્યથી પરાહ્મુખ છે. એ રાગાદિ બધું પરદ્રવ્ય છે. ‘પરમવીતરાગ-સમ્યગ્દષ્ટિ...’ પરમ વીતરાગ સમ્યગ્દષ્ટિ મુનિ... આહાહા...! ‘વીતરાગ-ચારિત્રવંતને...’ એવા વીતરાગચારિત્રવંતને ‘સામાયિકવ્રત સ્થાયી છે...’ નિત્ય છે, એ સાચું છે ‘એમ કેવળીઓના શાસનમાં કહ્યું છે.’ ભગવાન કેવળી તીર્થંકરના શાસ્ત્રમાં આમ કહ્યું છે. વિશેષ કહેશે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)